

108 . Mangalia | Județ: Constanța | Punct: str. Oituz, nr. 18, bl. OP2 | Anul: 2005

Anul: 2005

Cod RAN: 60491.03

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca greacă, Epoca elenistică, Epoca romană timpurie

Tipuri sit: amenajare/construcție

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Domestic

Autori: Sorin Marcel Colesniuc, Ion Pâslaru, Mihai Ionescu

Instituții: Muzeul de Arheologie "Callatis", Mangalia, Muzeul de Arheologie "Callatis", Mangalia, Muzeul de Arheologie "Callatis", Mangalia

Raport

S-a săpat o secțiune orientată NNE-SSV pe latura de E a perimetrului destinat ridicării locuinței. S-a constatat că terenul a fost afectat de cercetările de salvare desfășurate în anii 1989-1992 și locul respectiv a fost folosit pentru depozitarea reziduurilor și molozului. În partea de N, terenul a fost afectat până la adâncimea de 3 m, iar în partea de S până la -1,3 m. Ca urmare, s-a decopertat mecanic pământul rezultat din săpăturile anterioare până la adâncimea de 1,3 m, după care s-au trasat trei secțiuni orientate NNE-SSV (S1 de 19 x 3 m, S2 de 18 x 5 m la S și 19 x 3 m la N și S3 de 19 x 3 m) în perimetrul destinat ridicării locuinței. Am constatat că suprafața cercetată de noi se suprapune aproape în totalitate cu săpătura realizată de muzeograf Elena Bârlădeanu și arh. Anișoara Sion în anii 1989-1992, pe suprafața pe care urma să fie construit blocul OP2. Rezultatele acestei cercetări au rămas inedite. Datorită unor elemente marcate pe planul săpăturii precedente am putut să stabilem cu exactitate locul unde au fost desfășurate cercetările anterioare.

În plan pot fi observate trei insule, notate 1,2 și 3, de la S la N.

Insula 1 este formată din mai multe amenajări constructive, după cum urmează: locuința L1, parțial cercetată, cu un zid lat de 0,50 m păstrat pe cinci asize. Insula este bordată de un zid, orientat NE-SV, lat de 0,60 m, păstrat pe 1-2 asize. În partea centrală și de E a insulei putem observa o piațetă în centrul căreia se află o fântână antică, F3, cu diametrul de 0,5 m. Ghizdul fântânii este alcătuit dintr-o placă mare de calcar perforată circular, peste care au fost așezate patru blochete de calcar.

În partea de SV a insulei au fost identificate trei compartimentări: 1. locuința L2, cu ziduri de 0,60 m formate din blochete de calcar legate cu pământ, cu două faze (locuința a fost în prima fază săpată în pământul galben, la -1,50 m de la nivelul vegetalului antic, la E zidul este dublat, iar la N poate fi observată o plintă lată de 0,50 m); 2. la NV de L2 se află o curte interioară unde a fost identificată o fântână antică, F2, cu diametrul de 0,75 m, ghizdul fântânii este format din plăci masive de calcar, iar în jurul fântânii a fost cercetat un pavaj realizat din plăci de calcar. În același spațiu putem observa o altă fântână, F1, cu diametrul de 1,30 m, interpretată de noi, în funcție de stratigrafie și de caracteristicile constructive, ca o fântână modernă; 3. O compartimentare în care a fost cercetată o groapă antică, ce conținea fragmente amforice și o statueta fragmentară databile în epoca elenistică.

Insula 2, cu o formă quasi-trapezoidală, se află la N de insula 1, este de dimensiuni 13 x 6,50 m, fiind bordată de un zid lat de 0,50-0,60 m, realizat din blochete de calcar legate cu pământ. Insula 2 cuprinde, de asemenea, mai multe compartimentări, după cum urmează: Locuința L3 se află în colțul de SV al insulei, are dimensiuni de 3,25 x 2,75 m, zidurile, realizate din blochete de calcar legate cu pământ, fiind și aici de 0,50-0,60 m lățime. Locuința L4, la NV de L3, cu dimensiuni interioare de 2 x 3,50 m, are zidul de SE comun cu L3, zidurile de SV și NV fiind parțial distruse. La NE am identificat locuința L5, de 5 x 2 m, ce are ziduri comune cu L4, L6 și L7. Zidul dintre L4 și L5 are o lățime de numai 0,40 m și este realizat din

blochete de calcar legate cu pământ.

Locuința L6 are o formă relativ trapezoidală, cu dimensiunile de 2,50 x 5,50 x 1,75 m. În sfârșit, locuința L7, de 4,50 x 3 m, ca și locuințele L5 și L6 a fost afectată de o serie de gropi (G6, G7, G8 și G9), gropi care aparțin orizontului elenistic (6,7,8) și roman timpuriu(9).

Insula 3, se află în colțul de NV al suprafeței cercetate, fiind reprezentată de un zid orientat NE-SV, parțial distrus, realizat din blochete de calcar legate cu pământ.

Insula 2 este despărțită de insulele 1 și 3, la SE de un intervallum trapezoidal cu lățimea maximă de 1,75 m, intervallum care la SV și NV are ca, 0,75-1 m lățime.

Situația stratigrafică:

S1 – profil estic

Nivelul vegetalului antic se află la -1,50 față de nivelul actual. Până la -0,70 m stratul este afectat de reziduuri și moloz. Pe suprafața vegetalului antic se observă un strat de argilă roșie care continuă până la m. 11. Pe acest nivel au fost ridicate zidurile locuinței L1. Înălțimea zidurilor în profil este de 0,50 m. Umplutura dintre zidurile locuinței este formată dintr-un strat de pământ galben și pietriș. La m. 9 – m. 10, unde pe planul săpăturii precedente este marcat un zid, în prezent se vede în profil o groapă modernă al cărei fund este adâncit în pământul galben până la 0,50 m și este umplută cu nisip. Deasupra gropii se află bucăți de beton (modern).

De la m. 11 până la m. 13, straturile se prezintă astfel: Deasupra stratului de argilă roșie se află un strat de pământ negru de 0,10 m, apoi urmează un strat de pământ galben cu grosimea de 0,15-0,20 m. Urmează depunerea unui strat cu grosimea cuprinsă între 0,07-0,10 m cu pietriș și scoici. Deasupra, de la m. 10 la m. 14, este un strat de pământ galben. Între m. 13 – m. 15, sub acest strat, se observă o groapă care aparține locuinței L6. Peste această groapă s-a săpat apoi o alta, care prezintă urmele unui incendiu. Ulterior, peste locuință a fost construit un zid din blochete de calcar legate cu pământ, cu lățimea de 0,50 m, din care s-au păstrat 3 asize pe o înălțime 0,40 m. În profil se observă că partea nord-estică a zidului este așezată pe stratul vegetal antic.

Între m. 15 - 18, până la adâncimea de 2,20 m de la nivelul de călcare actual, am observat o groapă rămasă din săpătura anterioară, plină cu moloz.

La m. 17 am descoperit un zid paralel cu zidul anterior, din care s-au păstrat 7 asize. Zidul este așezat pe vegetalul antic și este format din blochete de calcar legate cu pământ. Lățimea zidului este de 0,70 m.

La m. 18, a apărut un alt zid, care formează un unghi drept cu zidul de la m. 17. Este format din blochete de calcar, păstrează 6 asize și are înălțimea de 0,80 m. Baza zidului se află pe stratul de pământ galben care formează și podeaua locuinței în umplutura căreia a fost construit zidul. În profil, deasupra acestei locuințe și a zidului, se află o lentilă de pământ galben cu grosimea de 0,10 m.

S3 – profil vestic

Nivelul vegetalului antic se află la adâncimea de -1,90 m de la nivelul de călcare actual.

Între m. 0 - 2 au fost descoperite două gropi menajere G1 și G2, săpate până la -1,20 m de la nivelul vegetalului antic. Deasupra lor s-a depus ulterior un strat de pământ galben și piatră, aflat la adâncimea de -1,50 m de la suprafață.

Între m. 2 și m. 4, apare fântâna F1, care, după stratigrafie și tehnica de construcție, nu aparține epocii antice.

În partea de N a fântânii, lângă aceasta, se află un zid cu lățimea de 0,50 m, format din blochete de calcar legate cu pământ, păstrat pe 5 asize. Zidul se află la adâncimea de -0,40 m față de nivelul vegetal antic și s-a păstrat pe o înălțime de 0,90 m.

Între m. 4 și 6, se observă că, deasupra vegetalului antic, există un strat de pământ galben, cu grosimea de 0,20 m, suprapus un strat calcar sfărâmat.

Între m. 6 – 8 există o groapă menajeră, G3, adâncită în pământ galben la -0,80 m. În profil de observă mai multe faze de utilizare a ei. Pe fundul gropii au fost descoperite fragmentele unei amfore și o statueta fragmentară de tip Tanagra.

La m. 8 se află alt zid dispus perpendicular pe zidul descris anterior. Este adâncit până la -0,80 m față de nivelul vegetalului antic și s-a păstrat pe o înălțime de 1,15 m. Este alcătuit din blochete de calcar legate cu pământ și are grosimea de 0,60 m.

În partea de N a zidului am remarcat o groapă, G4, săpată anterior zidului mai sus-descriș, dar posterioară locuinței L3. G4 a avut adâncimea de -0,65 m față de talpa fundației zidului.

Locuința L3 a fost adâncită până la -0,90 m în pământ galben. În interiorul locuinței este construit un zid de 0,60 m lățime, de la care în profil s-au păstrat 7 asize. Zidul este format din blochete de calcar legate cu pământ. Deasupra zidului se remarcă un strat gros de până la 0,40 m de pământ galben.

După L3, între m. 11 - 14, am observat un strat de pământ de culoare neagră, care are grosimea de până la 1,20 m. Deasupra acestuia continuă stratul de pământ galben descriș anterior. Sub stratul de pământ negru se remarcă un strat de pământ galben, așezat pe un strat de pietre de calcar mărunte. Mai jos, la nivelul podelei locuinței L3, există o lentilă de pământ galben a cărei suprafață a fost văruiată. Sub această lentilă se află un strat de pământ brun, care nu conține materiale arheologice. Acesta se află în perimetrul locuinței L4, adâncită în pământ galben la 0,70 m de la nivelul podelei locuinței L3.

La m. 14 apare, în profil, un zid de mari dimensiuni, cu grosimea de 1,10 m, care s-a păstrat de la nivelul podelei locuinței L4, pe o înălțime de 2,70 m. Zidul este format din blochete de calcar de mari dimensiuni (0,50 x 0,30 x 0,20 m) legate cu pământ. Stratul de pământ galben descriș anterior, ca fiind deasupra stratului de pământ negru, coincide cu faza în care zidul a fost distrus. Ulterior, deasupra acestui zid, a fost construit un altul, care s-a păstrat pe trei asize pe o înălțime de 0,50 m. Deasupra noului zid apare în profil o groapă menajeră G5, care continuă până la m 19.

Groapa menajeră G5 are o adâncime de 1,10 m și umplutura ei este separată prin depunerea unui strat de blochete de calcar de mari dimensiuni. Din această groapă provine o bază de coloană realizată din calcar. Baza este de formă pătrată și are latura de 0,34 m, și un diametru de 0,30 m. În centru are un orificiu de 0,05 m în diametru, pentru fixarea coloanei. Pe fundul gropii se află o lentilă de pământ galben cu grosimea cuprinsă între 0,05 și 0,10 m.

La m. 15, sub nivelul G5, se află resturile unui zid din care s-a păstrat numai o asiză. Zidul are o lățime de 0,50 m și este format din blochete de calcar legate cu pământ, fiind paralel cu zidul descriș anterior. Sub acest zid, de la m. 15 până la m 18, se află un strat de umplutură de culoare neagră, care conține fragmente amforice. Acest perimetru reprezintă de fapt o altă locuință - L5. Nivelul podelei locuinței L5 aproape coincide cu nivelul podelei locuinței L3.

În profilul estic, din S1, avem trei locuințe (L1, L6, L7), între care nu putem observa o relație stratigrafică. Toate zidurile apărute sunt așezate pe nivelul vegetal antic.

Între cele 5 gropi descoperite în profilul de V, în S3 (G1, G2, G3, G4, G5) și cele 3 locuințe (L3, L4, L5), putem stabili o oarecare relație stratigrafică. Groapa menajeră G5 este așezată deasupra locuinței L5. L5 a fost construită mai târziu decât L4, iar locuința L3, precede locuința L4. Groapa G4 este acoperită cu strat galben și, la fel ca L4, taie locuința L3, deasupra ei fiind construit un zid. Urmează G3, care este mai târzie decât L4.

Materialul amforic este compus din buze, toarte, picioare, pereți de amfore de epocă elenistică, din care amintim următoarele toarte de amfore șampilate: Sinope - 3 bucăți, Heraclea Pontica - 3 bucăți, Thasos o bucată, Paros 1 bucată, centre neidentificate - 8 bucăți.

Din groapa menajeră G1 provine o toartă cu șampilă cu monogramă dintr-un centru neidentificat și un fragment de vas cu figuri roșii, ce poate fi datat în sec. IV a.Chr. Din aceeași groapă provine o statueta ceramică-hermă.

Groapa G3 a dat un bogat material ceramic din care prezentăm un fragment de cană cu buton pe toartă, boluri cu firnis negru și roșu, boluri din pastă gris cu vopsea maro, statuete ceramice de tip Tanagra.

În Groapa G4 nu a fost descoperit material ceramic.

Din groapa menajeră G5 amintim un kantharos cu palmete pe fundul vasului, datat în sec. IV a. Chr. și un fragment de oenochoe databil în prima jumătate a sec. IV a. Chr. Aceleași gropi îi aparține și un bol fragmentar acoperit cu firnis negru și ornamentat cu palmete, databil la sfârșitul sec. IV și începutul sec. III a. Chr.

Din groapa 6 provine un fragment de la un relief din marmură, care reprezintă un picior; poate fi vorba despre zeița Artemis.

Gropile 7, 8 și 10 sunt de proveniență modernă.

În Groapa G9 a fost descoperit un relief de marmură cu reprezentarea a trei zeițe și a unui zeu din panteonul grecesc. Personajul din stânga este Atena, iar cel șezând poate fi Hera. Menționăm că zeitățile au fost parțial distruse prin martelare.

Din materialul ceramic amintim boluri, o farfurie a cărei buză a fost ornamentată cu incizii, un opaiț de mari dimensiuni cu firnis negru metalic și alte fragmente ceramice databile în sec. III-II a. Chr.

În locuința L2 a fost descoperit material amforic fragmentar, și un bol cu firnis negru ornamentat cu palmete, databil la sfârșitul sec. IV, începutul sec. III a. Chr.

Locuința L3 a fost tăiată de locuința L4.

Din locuința L4 amintim fragmente mari de amfore, picior de kantharos cu firnis roșu-marونیu, kantharos fragmentar cu ornament iederă, toartă de amforă șampilată de proveniență sinopeană., buză de oenochoe din pastă gălbuie și un număr de nouă toarte șampilate din Sinope, Heraclea Pontica și centre neidentificate. De asemenea, un vârf de săgeată din bronz tip scitic și statuete ceramice de tip Tanagra.

Locuința L5 a fost distrusă de o groapă modernă și afectată de cercetarea precedentă.

În locuința L6 amintim o șampilă de Heraclea Pontica, două Sinope și trei din centre neidentificate, mai multe statuete ceramice fragmentare de tip Tanagra, mărgelile din ceramică acoperite cu glazură, o greutate pentru război de țesut, o fusaiolă, un vârf de săgeată din fier, un cui din bronz și cuie din fier.

Locuința L7 a fost distrusă de groapa G9.

Acest raport reprezintă un raport preliminar și, dată fiind complexitatea situației stratigrafice, planimetrice și, mai ales, a materialului ceramic, urmează ca acest material să fie supus unei cercetări mai amănunțite.

Cercetarea aduce o contribuție la cunoașterea uneia din cele mai vechi structuri urbane de epocă elenistică descoperite în Dobrogea.

Din punct de vedere cronologic locuințele L2, L4 L5 și L6 sunt cele mai vechi, zidurile păstrându-se pe o înălțime de 1,5-2,5 m și pot fi datate la sfârșitul sec. IV - începutul sec. III a. Chr.

Ceramica descoperită îndreptățește afirmația că ne aflăm în fața mai multor faze de locuire de epocă elenistică. Puținele fragmente ceramice de epocă romană pot sprijini supoziția că zona a fost locuită și în epocă romană, orizontul roman fiind posibil să fie surprins mai clar de vechea cercetare.

Groapa G9 este cea mai târzie, aici descoperindu-se reliefurile de marmură și o bază de coloană din calcar, ce pot fi datate, alături de ceramica fragmentară, în sec. II a. Chr.

Subliniem faptul că prezenta cercetare suprapune vechea săpătură, dar nu în totalitate, profilul de V fiind cu totul inedit.

Informații suplimentare online

[Raportul 3431 din cronica.cimec.ro](http://raportul3431.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
